

Erfovereenkomst: de no-go zone wordt heel wat kleiner

nieuws
legal, particulieren,

28 mei 2018

De nieuwe erfwet treedt op 1 september 2018 in werking. Eén van de grote vernieuwingen is de versoepeling van het huidige verbod op overeenkomsten over niet-opengevallen nalatenschappen. In dergelijke erfovereenkomst worden louter eventuele rechten op een nog niet-opengevallen nalatenschap of op een deel ervan toegekend, gewijzigd of afgestaan.

Hoewel het principiële verbod op erfovereenkomsten niet wordt afgeschaft zijn er heel wat nuanceringen en uitzonderingen toegevoegd. Het aantal toegelaten erfovereenkomsten stijgt dus. *In globo* kunnen we twee groepen van toegelaten overeenkomsten onderscheiden. *Primo* de erfovereenkomsten onder algemene of onder bijzonder titel en *secundo* de globale erfovereenkomst, het zgn. familiepact.

Deze bijdrage is de eerste van een korte reeks over erfovereenkomsten. Bedoeling is om mensen aan te zetten om de mogelijkheid te bekijken tot het sluiten van een toegelaten en rechtszekere regeling inzake hun nalatenschap.

Waarom een geldige erfovereenkomst?

Middels een erfovereenkomst wil men ervoor zorgen dat de nalatenschap op een heldere en duidelijke wijze wordt geregeld. Het laatste wat mensen willen zijn erfgenamen die na hun overlijden ruzie maken over de nalatenschap. Vanuit deze familiale bekommernis is het absoluut noodzakelijk dat een toegelaten erfovereenkomst wordt afgesloten.

De wetgever is hieraan tegemoet gekomen door het verbod of erfovereenkomsten te verduidelijken en te versoepelen. Het Burgerlijk Wetboek bevat voortaan een nieuwe titel *libis Erfovereenkomsten* (art. 1100/1 t.e.m. art. 1100/7).

Erfovereenkomsten die een inbreuk plegen tegen de principiële geldigheid of die de vormvereisten niet respecteren, zijn absoluut vernietigbaar. Dit betekent dat iedereen de vernietiging van de overeenkomst mag opwerpen. Denk hierbij niet alleen aan de rechter die dit zelfs ambtshalve moet doen maar ook aan de fiscale administratie.

Voorzichtig en zorgvuldig te werk gaan is de eerste boodschap voor wie een erfovereenkomst wil afsluiten.

Verboden versus toegelaten

Verboden tenzij wettelijk toegelaten.

Het is principieel verboden om een anticipatieve erfkeuze te maken omtrent een nalatenschap die nog niet is opengevallen. Afspraken over het vervroegd aanvaarden of verwerpen van de nalatenschap zijn verboden. Het is evenmin toegelaten een verbintenis of overeenkomst af te sluiten over de attributen van de hoedanigheid van erfgenaam of legataris. Regelingen over de principes en de modaliteiten van de regels van inbreng of inkorting zijn m.a.w. niet toegestaan.

Overeenkomsten afsluiten over de toekomstige nalatenschap van een derde zijn verboden. Zo kunnen vermoedelijke erfgenamen bijvoorbeeld geen afspraken maken over het al dan niet uitvoeren of betwisten van een testament.

Verbintenissen of overeenkomsten onder kosteloze titel met betrekking tot de eigen nalatenschap zijn eveneens verboden. Rechtshandelingen onder kosteloze titel moeten steeds via testament of schenking gebeuren.

Toegelaten, tenzij wettelijk verboden.

Het is daarentegen principieel toegelaten afspraken te maken over de eigen toekomstige nalatenschap ten bezwarende titel. Voorwaarde is wel dat het een beding of overeenkomst onder bijzondere titel betreft dat bij notariële akte is opgemaakt. Het mag in geen geval gaan over de algemeenheid of een evenredig deel van de nalatenschapsgoederen. Zijn evenmin onder bijzondere titel: overeenkomsten of bedingen over alle onroerende of roerende nalatenschapsgoederen of een evenredig deel ervan.

Het is bijvoorbeeld geldig om aandelen van een vennootschap te verkopen aan één van de kinderen en te bedingen dat de prijs pas moet betaald worden bij het overlijden van de verkoper. Toegelaten zijn ook de statutaire overdrachtsbeperkingen van aandelen.

Algemene geldigheidsvereisten

In de specifieke context van erfovereenkomsten kunnen minderjarigen geen partij zijn als erflater-beschikker. Ze kunnen wel als vermoedelijke erfgenaam betrokken worden in dergelijke overeenkomst. Er kan in hun hoofd evenwel geen sprake zijn van een verzaking aan rechten in een toekomstige nalatenschap. Is dit wel zo dan kan de vertegenwoordiger van de minderjarige slechts optreden na machtiging van de vrederechter.

Meerderjarige handelingsonbekwamen moeten een voorafgaande machtiging hebben van de vrederechter om een erfovereenkomst aan te gaan. Zonder machtiging kunnen ze enkel partij zijn als vermoedelijke erfgenaam, waarbij de overeenkomst niet leidt tot het verzaken aan

toekomstige erfaanspraken.

Naar vorm wordt een erfovereenkomst steeds via notariële akte gesloten. Bovendien zijn een aantal bijkomende specifieke vormvereisten van toepassing. Dit om te vermijden dat familiale druk wordt uitgeoefend op bepaalde partijen om toch maar een erfovereenkomst te sluiten. In het bijzonder zijn wachttermijnen en informatieverplichtingen opgelegd waarvan niet kan worden afgeweken.

Het ontwerp van notariële erfovereenkomst circuleert onder alle partijen. De notaris informeert elke partij over de mogelijkheid om zich te laten bijstaan door een aparte raadsman. De notaris moet ook de mogelijkheid bieden om een individueel onderhoud te hebben met elke partij. Elke partij wordt geïnformeerd over de mogelijkheid om een beroep te doen op een andere notaris om haar bij te staan.

Tijdens een vergadering bij de notaris wordt de inhoud, de draagwijdte en de gevolgen van de overeenkomst toegelicht en uitgelegd. Daarenboven zal de notaris tijdens de vergadering herinneren aan de mogelijkheid tot bijstand door een raadsman of tot een individueel onderhoud.

Ten vroegste 15 dagen vanaf het versturen van het ontwerp kan de vergadering bij de notaris plaatsvinden. De finale ondertekening van de overeenkomst kan ten vroegste gebeuren één maand nadat deze vergadering heeft plaatsgevonden. Zowel de datum van de verzending van het ontwerp als van de vergadering worden in de erfovereenkomst vermeld.

Huwelijkscontract en echtscheiding

De wachttermijnen en informeringsverplichtingen zijn niet van toepassing op schenkingen bij huwelijkscontract aan de echtgenoten en aan de kinderen die uit het huwelijk zullen worden geboren.

De vormvereisten, met inbegrip van de wachttermijnen en informeringsverplichtingen, zijn niet van toepassing op de regelingsakte in het kader van een echtscheiding door onderlinge toestemming. In deze akte kan afstand gedaan worden van elke erfrechtelijke aanspraak in elkaars nalatenschap. Bij echtscheiding wegens onherstelbare ontwrichting bestaat deze mogelijkheid alsnog niet.

Publiciteit en gevolgen

Een erfovereenkomst wordt ingeschreven in het Centraal Register voor Testamenten.

In geen geval is de erfovereenkomst een anticipatieve erfkeuze. Elke partij behoudt steeds de keuze om de nalatenschap al dan niet te aanvaarden. Erfgenamen die bij plaatsvervulling, in geval van vooroverlijden, tot de nalatenschap komen zijn eveneens gehouden door de overeenkomst. Verder is er een bijzondere regeling inzake het herroepen van verzaking aan rechten bij ondankbaarheid.

Conclusie

Vanaf 1 september 2018 krijgen families middels erfovereenkomsten meer mogelijkheden om de successie te plannen. Nu duidelijk is dat toegelaten erfovereenkomsten aan strenge vormvereisten zijn onderworpen is voorzichtigheid en zorgvuldigheid geboden. Het is een kwestie van tijd maken en alles grondig voor te bereiden.

Wil u hierover graag meer informatie? De juristen bij aternio kunnen u informeren over het nut van erfovereenkomsten. In volgende bijdragen komen alvast de punctuele erfovereenkomsten en de globale erfovereenkomst aan bod.

Johan Lemmens *managing partner*
(cko)
j.lemmens@atern.io

Check atern.io/nieuws voor
meer finance, tax en legal
nieuws.

aternio